

การปกครองคณะสงฆ์ไทยเป็นการใช้อำนาจปกครองพระภิกษุตามพระวินัยและตามกฎหมายฝ่ายบ้านเมือง มีองค์กรปกครองคณะสงฆ์ประกอบด้วยสมเด็จพระสังฆราช มหาเถรสมาคม และพระสังฆาธิการระดับเจ้าคณะต่าง ๆ ตามลำดับชั้นจนถึงระดับเจ้าอาวาสและรองเจ้าอาวาส โดยกฎหมายกำหนดให้มหาเถรสมาคมเป็นองค์กรปกครองคณะสงฆ์สูงสุดมีสมเด็จพระสังฆราชเป็นประธาน มีอำนาจในการตรากฎหมายมหาเถรสมาคม ออกข้อบังคับ วางระเบียบ ออกคำสั่ง มีมติหรือออกประกาศ โดยไม่ขัดแย้งกับพระธรรมวินัยและกฎหมายซึ่งมหาเถรสมาคมได้ตรากฎหมายมหาเถรสมาคมว่าด้วยการให้พระภิกษุสละสมณเพศในกรณีที่พระภิกษุประพฤติล่วงละเมิดพระวินัย โดยกำหนดว่า คำวินิจฉัยของคณะสงฆ์ให้พระภิกษุสละสมณเพศให้เป็นอันถึงที่สุดทำให้พระภิกษุผู้ถูกสั่งลงโทษให้สละสมณเพศไม่มีสิทธิโต้แย้งคัดค้านคำวินิจฉัย ดังกล่าวได้ คำสั่งของคณะสงฆ์ที่มีลักษณะเป็นคำสั่งทางปกครองที่ผู้ถูกสั่งได้ผลกระทบสามารถโต้แย้งคัดค้านได้มีเพียงกรณีเดียวเท่านั้น คือ คำสั่งลงโทษพระสังฆาธิการกรณีละเมิดจริยาพระสังฆาธิการ พระภิกษุที่ถูกคณะสงฆ์มีคำสั่งทางปกครองมีผลกระทบที่ไม่สามารถโต้แย้งคัดค้านด้วยการยื่นฟ้องต่อศาลปกครองได้ เพราะพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. 2539 มาตรา 4 (9) บัญญัติมิให้นำความในพระราชบัญญัติ ดังกล่าวมาบังคับใช้กับการดำเนินกิจการขององค์กรทางศาสนาทำให้พระภิกษุ ผู้ได้รับคำสั่งทางปกครองไม่สามารถโต้แย้งคัดค้านคำสั่งของคณะสงฆ์ได้

การศึกษานี้เสนอให้มีการปรับปรุงแก้ไขกฎระเบียบต่าง ๆ ให้เหมาะสม เพื่อคุ้มครองพระภิกษุที่ถูกคำสั่งทางปกครองมีผลกระทบไม่ได้รับความเป็นธรรมหลักการสำคัญที่นำเสนอเน้นไปที่การปรับปรุง กฎระเบียบของมหาเถรสมาคมที่มีอยู่ กฎ ระเบียบ ที่สำคัญในการศึกษานี้คือกฎหมายมหาเถรสมาคม ฉบับที่ 21 (พ.ศ. 2538) ว่าด้วยการให้ภิกษุสละสมณเพศ ข้อ 5 และระเบียบมหาเถรสมาคมว่าด้วยการร้องทุกข์ พ.ศ. 2537 การแก้ไข กฎ ระเบียบที่เสนอนี้จะทำให้พระภิกษุทุกตำแหน่งทุกระดับ มีสิทธิขออุทธรณ์คำสั่งทางปกครองจากคณะสงฆ์ได้

The administrative activities of the Sangha Council in Thailand are the exercising of governing power over Buddhist monks under the Discipline and the laws of the country. There is an administrative organization of the Sangha Council comprising His Holiness the Supreme Patriarch, Sangha Supreme Council and ecclesiastical administrative officers in the chief monk level in the hierarchical order down to abbots and deputy abbots. The laws designate that the Sangha Supreme Council is the highest administrative organization having His Holiness the Supreme Patriarch as the chairman, authorized to promulgate the regulations of Sangha Supreme Council, to issue the rules, set the regulations, issue orders, have resolution or issue the announcements, which are not against the Doctrine and the Discipline and the laws. The Sangha Supreme Council promulgated the regulations of Sangha Supreme

Council to have any Buddhist monk leave monkhood in case the monk violates the Discipline. The decision made by Sangha Supreme Council is accounted to be final and such Buddhist monk is unable to request for reconsidering the decision. The order of the Sangha Council which is the administrative order that allows the accused monk to ask for reconsidering the decision is the only case, that is the order to punish any ecclesiastical administrative officer, in case of his guilty regarding inappropriate behavior violating the ethics of ecclesiastical administrative officers. The accused monk who is punished by the administrative order of the Sangha Council cannot object by filing any lawsuit to the Administrative Court, as the Administrative Government Work Procedures Act of 1996, Section 4(9), designated that it is prohibited to apply the provisions of the Act to religious organization's activities, resulting in such monk unable to request for reconsideration.

This study proposed the appropriate way to correct the regulation stated above, to protect any accused monk from unfair decision. The important principle proposed here emphasizes the improvement of the existing rules and regulations. The important rules and regulations in this study are the Regulation of Sangha Supreme Council, No.21(1995), RE : Having Monks to Leave Monkhood, Clause 5; and Rule of Sangha Supreme Council, RE : Request for Reconsideration, of 1994. The correction of such proposed rule and regulation will allow monks in all positions and all levels to have rights to request for reconsideration of the administrative order from the Sangha Council.